

**ΧΑΙΡΕΤΙΣΜΟΣ ΚΩΝ. ΓΚΟΥΜΑ ΣΤΗΝ ΚΑΡΔΙΤΣΑ,
ΣΤΗΝ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΤΟΥ ΒΙΒΛΙΟΥ ΤΗΣ ΠΑ.Σ.Ε
« Η ΔΗΘΕΝ ΔΙΚΗ »
Δ. ΜΑΜΜΩΝΑ – Γ. ΧΑΤΖΗΛΑΚΟΥ**

Κυρίες και κύριοι

Τον Νοέμβριο του 1996 – κρίσιμη στιγμή για την πορεία του έργου της εκτροπής μέρους των υδάτων του άνω ρού του Αχελώου, του μεγάλου εθνικού εγγειοβελτιωτικού έργου πολλαπλού σκοπού – ορισμένα μέλη της Ε.Γ της ΠΑ.Σ.Ε, λάβαμε επιστολή να καταθέσουμε ως μάρτυρες σε μία δίκη, την «δίκη του Αχελώου». Την επιστολή υπέγραφε ο κ. Ηλ. Ευθυμιόπουλος τότε πρόεδρος της GREENPEACE και μετέπειτα υφυπουργος ΠΕΧΩΔΕ.

Επρόκειτο για μία σοβαρή παρέμβαση που προετοίμασαν αιφνιδιαστικά και οργάνωσαν μεθοδικά ορισμένοι από τους πολλούς αντιτιθέμενους του έργου, δηλαδή οικολογικές οργανώσεις και φορείς της Αιτωλοακαρνανίας, με την συμπαράσταση προσώπων που είχαν παράλληλα και άλλη επίσημη ιδιότητα όπως ο πρόεδρος του Δικηγορικού Συλλόγου Αθηνών, καθηγητές Πανεπιστημίου, ευρωβούλευτές, δημοσιογράφοι κ.α

Η Ε.Γ της ΠΑ.Σ.Ε, συνεδρίασε και αποφάσισε να καταγγείλει την παρέμβαση αυτή, να μην παραστεί στην δήθεν δίκη ώστε να μην την νομιμοποιήσει και τέλος να απαντήσει με επιχειρήματα στα όσα ανακριβή ενδεχομένως κατατεθούν εκεί μέσα.

Η «δίκη» έγινε και μάλιστα με μεγάλη δημοσιότητα, στις 6 & 7 Δεκεμβρίου του 1996, με την απουσία των κατηγορουμένων, των συνηγόρων τους και των μαρτύρων υπεράσπισης.

Την άνοιξη του 1999 κυκλοφόρησε βιβλίο με τίτλο «Η ΔΙΚΗ ΤΟΥ ΑΧΕΛΩΟΥ », που είναι η καταγραφή των όσων ελέχθησαν στην δήθεν δίκη.

Τον Μάιο του 2000 η Ε.Γ της ΠΑ.Σ.Ε ανέθεσε στο μέλος της αείμνηστο Γ. Χατζηλάκο, τη συγγραφή βιβλίου, με το οποίο θα δίνονται τεκμηριωμένες απαντήσεις στις ανακρίβειες και στα όσα αναληθή αναφέρονται στη « ΔΙΚΗ ΤΟΥ ΑΧΕΛΩΟΥ » και ταυτόχρονα θα παρουσιάζονται οι θέσεις της ΠΑ.Σ.Ε για το μεγάλο αυτό έργο. Τέλος με τα νομικά θέματα της δήθεν δίκης ασχολήθηκε ο Δημοσθένης Μαμμωνάς, διακεκριμένος νομικός Δρ του Ευρωπαϊκού δικαίου.

Ακριβώς δύο χρόνια μετά είχαμε στα χέρια μας την επιστημονική τους εργασία, την οποία παρουσιάσαμε στη Λάρισα τον Μάιο του 2002. Σήμερα με καθυστέρηση, αλλά κυρίως χωρίς την φυσική παρουσία του Γ. Χατζηλάκου, παρουσιάζουμε και εδώ στην Καρδίτσα το βιβλίο. Οι 467 σελίδες του, αποτελούν για όλους εμάς που ασχολούμαστε χρόνια με το μεγάλο έργο της εκτροπής μέρους των υδάτων του άνω ρού του Αχελώου, ένα σημαντικό ντοκουμέντο και μία αστειρευτή πηγή επιχειρημάτων στον αγώνα μας που συνεχίζεται μέχρι να ολοκληρωθεί

το έργο. Ταυτόχρονα είναι και μία επιστημονική εργασία που βοηθάει όλους τους Έλληνες επιστήμονες να προσεγγίσουν με αξιοπιστία και σοβαρότητα το θέμα της εκτροπής και της κατασκευής των μεγάλων έργων στη χώρα μας.

Δεν θα αναφερθώ ειδικότερα στο βιβλίο, θα το κάνουν άλλωστε οι αξιόλογοι προσκεκλημένοι τους οποίους και ευχαριστώ για την ανταπόκρισή τους στην πρόσκληση μας. Θέλω από το βήμα αυτό, να ευχαριστήσω θερμά τον κ. Δημοσθένη Μαμμωνά ένα εκ των συγγραφέων και τους φορείς που κάλυψαν οικονομικά την προσπάθεια μας αυτή, δηλαδή τις ΤΕΔΚ Καρδίτσας, Λάρισας & Τρικάλων. Θα μου επιτρέψετε όμως να σταθώ για λίγο – σαν ελάχιστη ένδειξη ευγνωμοσύνης - στον αείμνηστο Γ. Χατζηλάκο, που με τίμησε με την φιλία του. Παρότι γνωρίζω ότι θα δυσφορούσε σε αυτού του είδους τις αναφορές, αισθάνομαι την ανάγκη να θυμίσω ότι ήταν ένας εξαίρετος άνθρωπος, διακεκριμένος επιστήμονας, ένας ακούραστος εργάτης που με σθένος, επιμονή, υπομονή και αφοσίωση αγωνίστηκε για την διεκδίκηση του έργου αυτού, αλλά και όλων των θεσσαλικών εγγειοβελτιωτικών έργων, η ιστορία των οποίων αναδεικνύεται με τα άρθρα και τα βιβλία του. Θέλω επίσης να πώ ότι όλοι μας στην ΠΑ.Σ.Ε - που εκπροσωπούμε μέσω των φορέων μας το σύνολο των θεσσαλών - αντλούσαμε κουράγιο από την παρουσία του στις δεκάδες συνεδριάσεις της Ε.Γ, από το 1989 μέχρι τέλη του 2002, όσο και από τις συγγραφικές του και άλλες δραστηριότητες. Τον θυμόμαστε συχνά και μας εμπνέει το αγωνιστικό πνεύμα και η νηφάλια σκέψη του. Εκφράζοντας και τα υπόλοιπα μέλη της ΠΑ.Σ.Ε, θεωρώ αυτονόητο ότι θα συνεχίσουμε με το ίδιο πείσμα και διάθεση που είχε ο Γιώργος Χατζηλάκος, τις προσπάθειες για την υλοποίηση του μεγάλου αυτού έργου, για την πορεία και την προοπτική του οποίου θα ήθελα να πώ δύο λόγια, με την ευκαιρία της σημερινής εκδήλωσης,

Είναι γνωστό ότι μετά την 2759/1994 απόφαση του ΣτΕ σε προσφυγή σχετική με τις περιβαλλοντικές επιπτώσεις των έργων της εκτροπής, το ΥΠΕΧΩΔΕ ανταποκρίθηκε στις αποφάσεις του ΣτΕ, εκπόνησε εκ νέου συνολική περιβαλλοντική μελέτη για εκτροπή 600 εκατομμυρίων κυβικών το χρόνο από τον Αχελώο στον Θεσσαλικό κάμπο, επιβεβαιώθηκε απόλυτα η περιβαλλοντική διάσταση του έργου και αποδείχθηκε ότι οι όποιες συνέπειες από την κατασκευή και λειτουργία του μπορούν επιτυχώς να αντιμετωπισθούν.

Με την ολοκλήρωση των παραπάνω διαδικασιών το 1996 και ενώ το έργο εκτελείτο (φράγμα Συκιάς), έγινε νέα προσφυγή στο ΣτΕ, κατά των περιβαλλοντικών όρων, που κατετέθη πάλι από τις ίδιες οργανώσεις που αντιδρούν συστηματικά κατά του έργου, με στόχο την ανατροπή της πορείας του έργου και με πρόσχημα τις δήθεν περιβαλλοντικές επιπτώσεις του.

Η τελευταία απόφαση (3478/2000) του ΣτΕ, είχε ως αποτέλεσμα την διακοπή εκτέλεσης του έργου, με άμεσες δυσμενείς οικονομικές συνέπειες για το κράτος και τους φορολογούμενους

πολίτες ύψους πολλών δις δραχμών και κίνδυνο αχρήστευσης μέρους των εκτελεσθέντων έργων. Όμως ΥΠΕΧΩΔΕ και Υπ. Γεωργίας τοποθέτησαν νέες “παγίδες” στη Θεσσαλία, με την ένταξη των περιοχών των έργων στο πρόγραμμα NATURA 2000 και την οδηγία SPI για την προστασία της ορνιθοπανίδας, προετοιμάζοντας το έδαφος για νέες προσφυγές στο ΣτΕ. Είχαμε δηλαδή το παράδοξο όσο και μοναδικό φαινόμενο μία δ/νση του ΥΠΕΧΩΔΕ να υλοποιεί ένα έργο και μία άλλη του ιδίου Υπουργείου να το «ναρκοθετεί».

Σήμερα έστω και με μεγάλη καθυστέρηση 2 & ½ ετών, υπάρχουν εξελίξεις θετικές και αρνητικές. Οι θετικές είναι ότι εγκρίθηκε η νέα Μ.Π.Ε και οι περιβαλλοντικοί όροι και συνεχίζονται οι εργασίες στη σήραγγα εκτροπής, ενώ αναμένεται η επαναδημοπράτηση του φράγματος Συκιάς. Οι αρνητικές είναι ότι το έργο κινδυνεύει πάντα, αφού – όπως ίσως θα πληροφορηθήκατε - υποβλήθηκε νέα προσφυγή στο ΣτΕ, από τις ίδιες οργανώσεις που δεν θέλουν το έργο. Τυχόν νέα δικαίωση της προσφυγής τους από το ΣτΕ, πρακτικά θα σημαίνει και την οριστική ματαίωση του παρότι μέχρι σήμερα έχουν γίνει σημαντικές εργασίες σε διάφορα τμήματα του έργου, ύψους άνω των 40 δις δρχ. Από τα έργα αυτά, άλλα έχουν ήδη ολοκληρωθεί, άλλα βρίσκονται σε εξέλιξη και άλλα είναι υπό μελέτη ή στο στάδιο του σχεδιασμού. Ειδικότερα :

1. ΤΟ ΥΔΡΟΗΛΕΚΤΡΙΚΟ ΕΡΓΟ ΜΕΣΟΧΩΡΑΣ το οποίο δεν συνδέεται άμεσα με την εκτροπή και μπορεί να λειτουργήσει ανεξάρτητα από αυτή, περιλαμβάνει : το φράγμα της Μεσοχώρας, τη σήραγγα προσαγωγής μήκους 8 χιλιομέτρων και τον τον Υδροηλεκτρικό Σταθμό (ΥΗΣ) Γλύντρας.

Από το 1986 δαπανήθηκαν συνολικά μέχρι σήμερα 70 δις δρχ. Υπολείπονται ορισμένα έργα οδοποιίας και συμπληρωματικά έργα για το κλείσιμο του φράγματος, ύψους 17 δις δρχ. καθώς και η μεταφορά του οικισμού Μεσοχώρας ύψους 16 δις μαζί με τις αποζημιώσεις κοινωνικής αποκατάστασης και τις απαλλοτριώσεις.

2. ΤΟ ΦΡΑΓΜΑ ΣΥΚΙΑΣ : Έχουν γίνει εργασίες ύψους 12 δις δρχ. και φυσικό αντικείμενο περίπου 30-35%. Έχουν σταματήσει οι εργασίες στο φράγμα Συκιάς, η εργολαβία διαλύθηκε και πρόκειται να προκηρυχθεί νέος διαγωνισμός για το υπόλοιπο 70% του έργου που δεν εκτελέσθηκε. Προβλεπόμενος ρεαλιστικός χρόνος έναρξης εργασιών (το καλό σενάριο), τα τέλη του 2003 και ολοκλήρωση σε 4 – 5 χρόνια (2008) εφόσον δεν υπάρξουν άλλα εμπόδια και υπάρχει ομαλή ροή χρηματοδότησης.

3. Η ΣΗΡΑΓΓΑ ΕΚΤΡΟΠΗΣ : Έχουν γίνει εργασίες ύψους 17 δις δρχ. και φυσικό αντικείμενο περίπου 35% (διάτρηση 7 χιλιομέτρων με επένδυση 3,5 από τα 17,5). Ο εργολάβος θα αποζημιώθει με αρκετές εκατοντάδες εκατομμύρια δραχμές (διεκδικεί 3,5-4 δις δρχ. για «σταλίες» από το μηχάνημα ΤΒΜ ολομέτωπης κοπής εντός της σήραγγας).

Συνεχίζονται οι εργασίες στα υπόλοιπα 10 χιλιόμετρα, ενώ δόθηκε παράταση στην εργολαβία μέχρι τον Ιανουάριο του 2007.

Απομένουν επίσης:

- Οι οριστικές μελέτες των έργων μεταφοράς του νερού κατάντη του Πευκοφύτου, δηλαδή από την έξοδο της σήραγγας εκτροπής προς τον Πηνειό, ύψους 100 δις δρχ σύμφωνα με την προμελέτη Λ. Λαζαρίδη.
- Τα έργα της ΔΕΗ (ΥΗΣ) που καθυστερούν, παρότι με την σύμβαση φυσικού αερίου που υπογράψαμε με τους Ρώσους προμηθευθήκαμε τους στροβίλους των ΥΗΣ του Αχελώου .
- Τα αρδευτικά δίκτυα στον κάμπο της Θεσσαλίας : Δεν τολμώ να σκεφθώ τουλάχιστον για το ορατό μέλλον, δυνατότητες χρηματοδότησης ύψους τόσων δις δρχ., όταν για τα αρδευτικά του Σμοκόβου υπάρχει χρηματοδότηση μόνο για 7-10.000. στρ από τα 250.000 στρ. που προβλέπει η μελέτη.

Εάν θα ήθελε κάποιος να επικεντρωθεί στις συνέπειες από τις διάφορες καθυστερήσεις (ΣτΕ, χρηματοδότηση, γραφειοκρατία, έλλειψη συντονισμού, τεχνικές δυσκολίες, κ.λ.π.), θα ανέφερε δύο κατηγορίες. Τις χρονικές και τις οικονομικές. Οι πρώτες, οι χρονικές, είναι καθυστερήσεις 5-8 χρόνια από τον προβλεπόμενο συμβατικό χρόνο περάτωσης των εργασιών (8^{ος} /2000 & 3^{ος} /2001) για τις δύο εργολαβίες (φράγμα Συκιάς & σήραγγα) η έναρξη των οποίων έγινε το 1996 & 1997 αντίστοιχα. Τα έργα αυτά προβλέπεται να ολοκληρωθούν – εκτός απροόπτου – το 2008 (Συκιά) & 2007 (σήραγγα).

Οι δεύτερες, οι οικονομικές, θα είναι το επιπλέον κόστος, που κατ' εκτίμηση θα φθάσει τα 25-30 δις δρχ. περίπου για την σήραγγα και τα 30-40 δις δρχ. για το φράγμα Συκιάς.

Πρέπει να σας θυμίσω επίσης ότι :

- Η Θεσσαλία κυριολεκτικά δοκιμάζεται σχεδόν κάθε χρόνο με συνεχή αύξηση του υδατικού και περιβαλλοντικού της ελλείμματος.
- Ο τρόπος διαχείρισης και διανομής των νερών δεν έχει ακόμη θεσμοθετηθεί.
- Οι διάφορες αντιτιθέμενες οργανώσεις και παράγοντες, δεν έχουν σταματήσει ούτε στιγμή τις προσπάθειες τους για οριστική ματαίωση του έργου.

Η πορεία και η προοπτική του έργου, χωρίς ωραιοποιήσεις ή κινδυνολογίες, θα πρέπει τουλάχιστον να μας προβληματίσει, να μας αποτρέψει από εφησυχασμούς ή άκαιρες προσδοκίες και να μας συσπειρώσει στον αγώνα για την υλοποίηση του.

Σας ευχαριστώ για την ανταπόκριση στην πρόσκληση της ΠΑ.Σ.Ε και για την υπομονή σας να με ακούσετε.

Λάρισα 8 Ιουνίου 2003
Κώστας Ελ. Γκούμας